

Campagne Leersucces in vmbo en mbo

Itta en Sardes, twee kennisinstituten op het gebied van respectievelijk taalonderwijs anderstaligen en onderwijsvernieuwing, zijn in opdracht van het ministeries van Justitie en OCW gestart met de *Campagne Leersucces in VMBO en MBO*. Dit is een campagne die gericht is op *geïntegreerde scholing*. Doel van de campagne is om leerlingen die in het VMBO dreigen uit te vallen of al uitgevallen zijn, in staat te stellen binnen twee jaar af te studeren op KSB-2 niveau. Dat is een ambitieuze, maar volgens deskundigen een haalbare doelstelling. Onderstaand zullen we uiteenzetten op welke wijze dat resultaat behaald kan worden, welke ondersteuning aan de deelnemende scholen wordt aangeboden en wat de deelnemende scholen daarvoor zelf moeten ondernemen.

Taal en vak en praktijk samen

De campagne Leersucces in VMBO en MBO is gebaseerd op het principe van geïntegreerde scholing. Taalontwikkeling en vakontwikkeling worden samengenomen door de expertise van zowel de taal- of NT2-docent en de praktijkbegeleider gelijktijdig in te zetten. Deze nauw samenwerkende docenten kunnen laten zien dat (voornamelijk) anderstalige leerlingen misschien wel hier en daar een taalachterstand hebben, maar die achterstand snel kunnen inlopen als zij op de juiste wijze een beroepstraining volgen. Op deze manier zal de kans op het behalen van een officiële beroepskwalificatie voor de deelnemers aanzienlijk verhoogd worden. Het blijkt namelijk nogal eens dat leerlingen die thuis geen Nederlands spreken, vooral taalvaardiger worden op de werkvloer, door de beroepstraining op school en door de beroepspraktijkcoëfening. Het idee achter deze campagne is om taalvaardigheid niet als toelatingsvoorwaarde en daarmee in veel gevallen als struikelblok voor de beroepsopleiding te zien, maar om taal te zien als opbrengst. Door eerst vaardig te worden in een aantal beroepshandelingen, wordt het daarna gemakkelijker om de taal erbij te leren en deze te leren gebruiken. Om dat te bereiken zullen de vak- en praktijkdocenten, samen met de NT2- en de andere taaldocenten, een nieuw programma in elkaar moeten zetten. Hiervoor is geen andere leerstof of andere exameneisen nodig, wel een andere leerstofordening en een geheel andere didactiek.

Ook leerlingbegeleiding integreren

In de aanpak willen we niet alleen taalontwikkeling in de beroepsopleiding integreren, maar ook de leerlingbegeleiding. Door de nieuwe taal-vakdidactische aanpak zoals hierboven beschreven wordt het mogelijk de prestaties van leerlingen vanuit het vak en de beroepshandelingen als uitgangspunt te nemen. Wat je in de praktijk kan, wordt uitgangspunt van de taalontwikkeling. Dat houdt ook in dat leerlingen niet werken aan het wegwerken van tekorten, maar verder komen op basis van wat ze al kunnen. Strategieën voor leerlingbegeleiding en het coachen van leerprocessen die passen bij deze aanpak worden in de taal-vakdidactische aanpak geïntegreerd.

Perspectief dichtbij halen

De leerling waar de campagne zich op richt staat op het punt de school de rug toe te keren of heeft dat al gedaan. Ze verwachten niet dat ze het vmbo-examen met goed gevolg zullen afleggen en laten het er liever bij zitten. Deze leerlingen kunnen weer gemotiveerd raken door

ze te overtuigen dat het mogelijk is om binnen afzienbare termijn een beroepsdiploma te halen. Gestreefd wordt naar afronding op KSB-2 niveau aan het einde van een 2-jarige cursus. Het is weliswaar een ambitieus, maar zeker niet onmogelijk perspectief.

Hoe werkt het?

Scholen die mee willen doen, schrijven zich in als koppel. Dus een ROC en één of twee VMBO's samen. Per deelnemende vakrichting worden teams samengesteld van zowel VMBO-scholen als van de ROC-beroepsopleiding. De beroepskwalificatie wordt gehaald volgens de examens van het ROC, maar beide scholen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het programma. Beide scholen zetten taal/NT2-docenten en vakdocenten in. Beide scholen stellen een groep samen, bestaande uit (ongeveer 15) leerlingen die niet gemotiveerd zijn omdat ze denken dat het behalen van een diploma onhaalbaar is. Deze leerlingen moeten ervan overtuigd worden dat het de moeite waard is om mee te doen in een traject dat binnen twee jaar leidt tot een startkwalificatie. De groep krijgt les van VMBO- en ROC-docenten die gezamenlijk het programma maken en uitvoeren, gebaseerd op de principes van geïntegreerde scholing. Het bedrijfsleven wordt nauw betrokken bij de praktijkscholing die een essentieel onderdeel vormt van het leerproces.

Wat hebben wij te bieden

Zodra een VMBO-school en een ROC besloten hebben om samen aan de campagne deel te nemen en bekend is welke taal/NT2- en vakdocenten vanuit beide instellingen deelnemen, kan de aanmelding plaatsvinden. Leden van het projectteam maken daarna een afspraak om na te gaan of aan alle voorwaarden voldaan is en om ondersteuning te bieden bij de voorbereidingen. Zodra de leerling-groep is gevormd vinden voorafgaand aan en tijdens het leerjaar ondersteuningsactiviteiten plaats. In de eerste plaats zijn dat 8 *scholingsbijeenkomsten* voor docenten gewijd aan de volgende onderwerpen: geïntegreerde trajecten, begrijpelijk taalaanbod, woordenschatontwikkeling, taalproductie/interactie, taal op de werkvloer, docentvaardigheden, activerende didactiek en leerlingbegeleiding. De scholingsbijeenkomsten worden gegeven op een van de deelnemende scholen op een tijdstip dat in onderling overleg wordt vastgesteld. Een ander onderdeel van het ondersteuningsaanbod is de *observatie van docenten* met behulp van een speciaal voor dit traject ontwikkelde observatielijst ten behoeve van kwaliteitsverbetering. Deze vindt twee keer plaats. Overige activiteiten zijn *teamcoaching* (vier bijeenkomsten) en *individuele coaching* (5 uur per docent, zowel gericht op de leerlingbegeleiding als op de uitvoering van geïntegreerd taal/vakonderwijs). Behalve deze activiteiten die gericht zijn op de uitvoering door docenten worden bijeenkomsten georganiseerd voor andere betrokkenen: jaarlijks een bijeenkomst voor *praktijkbegeleiders*, twee keer per jaar voor *coördinatoren* en een keer per jaar een landelijke bijeenkomst voor alle deelnemende *docenten*. Via een *website* worden deelnemers geïnformeerd over de voortgang van de campagne en andere relevante ontwikkelingen.

Kosten en baten

Aan deelname aan de campagne zijn geen kosten verbonden. Scholen krijgen voor de deelname van docenten aan de scholingsbijeenkomsten, de coaching en de docentendag een vacatiegeld van E 300 per dagdeel (maximaal 14 dagdelen per docent in de periode van deelname). Het cursusboek en overige materiaal worden gratis verstrekt aan deelnemers. Van de scholen wordt verwacht dat de lesgroep regulier bekostigd wordt. De lagere groeps grootte dan gebruikelijk en de extra tijdinvestering van docenten om de lessen gezamenlijk te ontwikkelen leveren echter extra kosten op. Hoe hoog die kosten zijn en welke financieringsbronnen hiervoor kunnen worden aangewend, is onderwerp van de voorbereidende gesprekken met de leden van het campagneteam.

Bovenschoolse betrokkenheid

Niet alle scholen zullen in staat zijn om zelf de leerlingen voor wie deze campagne bedoeld is, op te sporen en bijeen te brengen. Wij gaan ervan uit dat er verschillende bovenschoolse verbanden zijn waar meer zicht bestaat op deze leerlingen zoals gemeenten (via de afdeling leerplicht), RMC's en samenwerkingsverbanden VMBO (via de zorgcoördinatoren). Daarom zullen in de 30 grote en middelgrote gemeenten (G4 en G26), waar zich naar verwachting het grootste deel van de doelgroep zich bevindt, ook via deze kanalen voorlichtings- en wervingsactiviteiten plaatsvinden.

Maatwerk is mogelijk

Sommige scholen vinden deelname aan deze campagne bezwaarlijk omdat er al projecten worden uitgevoerd voor (deels) dezelfde doelgroep of vanuit (deels) dezelfde uitgangspunten. In die gevallen wordt in voorbereidende gesprekken nagegaan of deelname aan de campagne meerwaarde oplevert en op welke wijze de campagne kan aansluiten bij de bestaande activiteiten. Maatwerk kan ervoor zorgen dat de middelen doelmatig worden ingezet en er geen inspanningen en expertise verloren gaan.

Aanmelding

Het aanmelden van een scholenkoppel kan door een aanmeldingsformulieren aan te vragen bij Sardes (zie onderstaand adres). Na het terugsturen van het volledig ingevulde formulier nemen leden van het campagneteam contact op met de school om ondersteuning te bieden bij de voorbereidingen. De start van de deelname aan de campagne vindt plaats in twee tranches. De eerste tranche start in het schooljaar 2004 – 2005, zo snel mogelijk na het begin van het schooljaar, maar uiterlijk in januari 2005. Deze tranche eindigt in december 2006. De tweede tranche start in september 2005 en loopt door tot juli 2007. Er is ruimte voor 16 scholenkoppels in totaal.

Wat levert het op?

Deelnemen aan de campagne kost enige organisatorische voorbereiding. Docenten moeten worden vrijgesteld en er is een flinke investering in tijd en energie voor nodig. Daar staat tegenover, dat docenten intensief geschoold worden in de techniek van de geïntegreerde trajecten en wordt de leerlijn vmbo – mbo verstevigd. Dit gebeurt niet op een hoog bestuurlijk of beleidsmatig abstractieniveau, maar ten behoeve van de uitbreiding van het instrumentarium van uitvoerende docenten. De echte opbrengst is dat leerlingen, ondanks taal- en leerachterstanden, zelfvertrouwen en motivatie herwinnen en daardoor op een hoger niveau uitstromen dan eerder voor mogelijk werd gehouden.

Nadere informatie bij

Anke van Kampen of René Melisse (Sardes)
Simon Verhallen of Jacqueline de Maa (ITTA)

Aanmeldingsformulieren verkrijgbaar bij:

Sardes, t.a.v. Carolien Bongers
Postbus 2357
3500 GJ Utrecht
tel. 030 – 2326200
c.bongers@sardes.nl